

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра педагогіки та психології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор

З науково-методичної та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

" 11 " 09 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

для студентів

спеціальності	012 Дошкільна освіта
освітнього рівня	першого бакалаврського
освітньої програми	012.00.01 Дошкільна освіта



Київ – 2019 рік

Розробник:

Карнаухова А. В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол № 11 від 4 вересня 2019 року

Завідувач кафедри  Г.І.Іванюк

Робочу програму перевірено

_____ 2019 р.

Заступник директора  М. А. Машовець

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	обов'язкова			
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120			
Курс	4-й		4-й	
Семестр	7			8
Кількість змістових модулів з розподілом:	2			2
Обсяг кредитів	2			2
Обсяг годин, в тому числі:	60			60
Аудиторні	28			8
Модульний контроль	4			-
Семестровий контроль	-			-
Самостійна робота	28			52
Форма семестрового контролю	Залік		Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає у оволодінні студентами компетентностей щодо концептуальних засад інклюзивної освіти, системи управління інклюзивною освітою, особливостей психофізичного розвитку дитини з особливими освітніми потребами, основних принципів та організації освітнього процесу в ЗДО та ЗСО в умовах інклюзивної освіти.

Основні завдання дисципліни:

- Засвоєння змісту основних принципів та цінностей інклюзивної освіти;
- Оволодіння знаннями щодо міжнародного та національного законодавства у сфері інклюзивної освіти, зарубіжного досвіду;
- Формування компетентностей у сфері інклюзивної освіти;
- Засвоєння основних понять і вимог деонтології інклюзивної освіти;
- Засвоєння основних принципів та організації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти;
- Оволодіння основними методами інклюзивного навчання у закладах освіти;
- Формування професійних знань та умінь щодо роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

У розробку робочої навчальної програми взято програму навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» (розробник Порошенко М.А.).

Зміст викладання дисципліни **«Інклюзивна освіта»** передбачають формування у студентів таких компетентностей:

- Знання і розуміння предметної галузі та професій; знання основних теорій, концепцій, що складають наукову картину світу; формування

наукового світогляду, умінь відстоювати власні стратегії професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі;

- Здатність діяти на основі соціальної відповідальності та громадянської свідомості, застосовувати процедури і технології захисту прав і свобод осіб з особливими освітніми потребами відповідно до чинного законодавства України;

- Уміння знаходити, обробляти й аналізувати інформацію з різних джерел; застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для розгляду конкретних питань з організації та впровадження інклюзивного навчання, вирішення фахових завдань у професійно-педагогічній діяльності;

- Уміння працювати в команді психолого-педагогічного супроводу дитини; здатність до ефективної міжособистісної взаємодії з колегами, дітьми та їхніми батьками в інклюзивному освітньому просторі; уміння демонструвати емоційний інтелект у професійних ситуаціях;

- Здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до вирішення професійних завдань в інклюзивному освітньому середовищі;

- Здатність виявляти та вирішувати проблеми професійно-педагогічної діяльності; знання основних методів наукового пошуку; уміння узагальнювати, оформлювати та презентувати результати наукової діяльності щодо удосконалення процесу інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами;

- Уміння самостійно навчатися; здатність до розвитку особистісного потенціалу, самореалізації, професійного лідерства та досягнення успіху;

- Уміння планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати власну професійну діяльність і діяльність колег, уміння швидко реагувати під час вирішення ситуативних проблем з урахування нових умов та обставин для прийняття рішень.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна робота
		Аудиторна:					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Нормативно-правові основи курсу та управління інклюзивною освітою							
Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи	8	2	2				4
Тема 2. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти	8	2					4
Тема 3. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	24	6	4				12
Змістовий модуль 2. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти							
Тема 1. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами	8	2		2			4
Тема 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП	10	2	2	2			4
Тема 3. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами	8	2	2				4
Тема 4. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами	8	2		2			4
Модульний контроль	2						
Разом	36	8	4	6			16
Усього	60	14	8	6			28

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					самостійна
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Нормативно-правові основи курсу та управління інклюзивною освітою							
Тема 1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання, принципи та зарубіжний досвід інклюзивної освіти	12	2					10
Тема 2. Управління інклюзивною освітою та характеристика мережі закладів для дітей з особливими освітніми потребами	14			2			12
Тема 3. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти	10						10
Разом	36	2		2			32
Змістовий модуль 2. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти							
Тема 1. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами та її індивідуальна програма розвитку	12		2				10
Тема 2. Навчання в інклюзивному освітньому середовищі	12	2					10
Разом	24	2	2				20
Усього	60	4	2	2			52

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Нормативно-правові основи курсу та управління інклюзивною освітою

Лекція 1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи (2 год.).

Сутність і зміст поняття «інклюзивна освіта». Поняття «особливі освітні потреби». Особи з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти. Завдання та принципи інклюзивної освіти. Переваги інклюзивної освіти. Категорії осіб з особливими освітніми потребами відповідно до класифікації ЮНЕСКО. Дослідження у сфері інклюзивної освіти.

Основні поняття теми: інклюзивна освіта, особливі освітні потреби, завдання, принципи.

Основна література: 1, 5, 10.

Додаткова література: 1, 2.

Лекція 2. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти (2 год.).

Законодавство України щодо забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на інклюзивну освіту. Укази Президента України у сфері інклюзивної освіти. Основні положення Постанов Кабінету Міністрів України, що регламентують надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами. Накази Міністерства освіти і науки України щодо організації інклюзивного навчання.

Основні поняття теми: Конституція України, Закон України про освіту, Постанови Кабінету Міністрів України, Накази Міністерства освіти і науки України.

Основна література: 7, 8, 10.

Додаткова література: 2, 3.

Лекція 3. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти (2 год.).

Впровадження інклюзивної освіти в США: передумови, нормативно-правове забезпечення, мережа закладів. Досвід впровадження інклюзивної освіти в Італії, Австрії, Бельгії, Нідерландах, Швеції, Німеччини, Норвегії, Фінляндії.

Основні поняття теми: інклюзивна освіта, заклади дошкільної освіти, зарубіжний досвід.

Основна література: 10.

Додаткова література: 1, 2, 5.

Семінар 1. Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи (2 год.).

Семінар 2. Зарубіжний досвід інклюзивної освіти (2 год.).

Змістовий модуль 2. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Лекція 1. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами (2 год.).

Комбінована система надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами: заклади ЗСО з інклюзивним навчанням, заклади СО, навчально-реабілітаційні центри. Функції та завдання інклюзивно-ресурсних центрів.

Основні поняття теми: управління інклюзивною освітою, державна влада, місцеве самоврядування, громадські організації, заклади освіти.

Основна література: 1, 2, 3.

Додаткова література: 1, 2.

Лекція 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП (2 год.).

Основні етапи розвитку дитини. Зовнішні (екзогенні) та внутрішні (ендогенні) чинники відхилення у здоров'ї. Зміни та модифікації у вікових періодах розвитку: еволюційні, революційні, ситуаційні. Класифікація психофізичних порушень розвитку. Категорії з ООП та їх характеристика.

Основні поняття теми: етапи розвитку дитини, класифікація, психофізичні порушення.

Основна література: 4, 6, 7, 8.

Додаткова література: 1, 2, 3.

Лекція 3. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами (2 год.).

Основні завдання та функції психолого-педагогічного супроводу. Організація командної роботи психолого-педагогічного супроводу. Асистент вихователя (вчителя) як учасник освітнього процесу. Взаємодія усіх учасників психолого-педагогічного супроводу в освітньому процесі.

Основні поняття теми: завдання, функції, психолого-педагогічний супровід, асистент вихователя (вчителя), освітній процес.

Основна література: 2, 4, 6.

Додаткова література: 6, 7.

Лекція 4. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами (2 год.).

Індивідуальна програма розвитку дитини з ООП. Етапи виконання індивідуальної програми розвитку. Індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма.

Основні поняття теми: індивідуальна навчальна, програма, дитина з ООП, індивідуальний навчальний план

Основна література: 2, 3, 5.

Додаткова література: 1, 2.

Семінар 1. Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП (2 год.).

Семінар 2. Психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами (2 год.).

Практичне заняття 1. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами (2 год.).

Практичне заняття 2. Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП (2 год.).

Практичне заняття 3. Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами (2 год.).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	-	-	3	3
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	-	-	3	30
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)		-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи		1	10	1	10
Виконання модульної роботи		1	25	1	25
Разом			60		94
Максимальна кількість балів: 154					
Розрахунок коефіцієнта: $154: 100=1,54$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Завдання самостійної роботи	Критерії оцінювання		Бали
ЗМ 1. 1.	Розробіть модель партнерських відносин між закладом загальної середньої освіти та іншими закладами з метою організації інклюзивного освітнього середовища.	своєчасність виконання завдання	3	10
		повний обсяг виконання завдання	4	
		якість виконання	3	
ЗМ 2. 2.	Охарактеризуйте категорії дітей з особливими освітніми потребами за різними класифікаційними ознаками (у вигляді таблиці).	своєчасність виконання завдання	2	10
		повний обсяг виконання завдання	4	
		чіткість та логічність	4	
		креативний підхід	3	
		наявність ілюстрацій	4	
Максимальна кількість балів				20

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

МКР 1 та МКР 2 передбачає відповіді студентів на 25 питань кожне з яких оцінюється в 1 бал.

№	Форма проведення модульного контролю	Макс. кількість балів	Критерії оцінювання
Змістовий модуль 1. Нормативно-правові основи курсу та управління інклюзивною освітою			
1.	Тест	25	Правильно обраний варіант відповіді (у разі закритого тесту) Правильно вписаний варіант відповіді (у разі відкритого тесту) 1 б. за кожен правильну відповідь.
Змістовий модуль 2. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти			
1.	Тест	25	Правильно обраний варіант відповіді (у разі закритого тесту) Правильно вписаний варіант відповіді (у разі відкритого тесту) 1 б. за кожен правильну відповідь.

6.4. Формою проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Формою контролю є іспит, проводиться за трансферно-рейтинговою системою набору балів під час вивчення дисципліни «Інклюзивна освіта». Розрахунок балів подано у таблиці 6.1. (С.8).

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
Дуже добре Добре	82-89 75-81
Задовільно Достатньо	69-74 60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Інклюзивна освіта»

Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 8 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота - 28 год., МКР – 4 год., ПМК.

Модулі	Змістовий модуль			Змістовий модуль II. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти			
Назва модуля	Модуль I. Нормативно-правові основи курсу та управління інклюзивною освітою						
Кількість балів за модуль	60 балів			94 бали			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій 1 бал	Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи	Національне законодавство сфери інклюзивної освіти	Зарубіжний досвід інклюзивної освіти	Характеристика мережі закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами	Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП	Психолого-педагогічні супровід дитини з особливими освітніми потребами	Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами
Теми семінарських занять 11 балів	Інклюзивна освіта: сутність, завдання та принципи		Зарубіжний досвід інклюзивної освіти		Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП	Психолого-педагогічні супровід дитини з особливими освітніми потребами	
Теми практич. занять 11 балів				Характеристика мережі з для дітей з особливими потребами	Особливості психофізичного розвитку дітей з ООП		Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами
Самостійна робота	10 балів			10 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25 балів			Модульна контрольна робота 25 балів			
Підсумковий контроль	ПМК						

Максимальна кількість балів: 154

Розрахунок коефіцієнта: $154 : 100 = 1,54$

8. Рекомендовані джерела:

Основна (базова):

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навч.-метод.посібник / Н.М.Дятленко, Н.З.Софій, О.В.Мартинчук, Ю.М.Найда / За заг.ред. М.Ф.Войцехівського. – Київ: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015 – 172 с.
2. Воронцова Т.В. Вчимося жити разом: посіб. Для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (початкова школа)/ Т.В.Воронцова, В.С.Пономаренко та ін. – Київ: Видавництво «Алатон», 2016. – 232 с.
3. Гайдукевич С.Е. Средовой поход в инклюзивном образовании / С.Е.Гайдукевич // Инклюзивное образование: состояние, проблемы, перспективы. – Минск: Четыре четверти, 2007. – 34 с.
4. Гладченко І.В. Тьюрство в аспекті ефективності коекційно-реабілітаційної роботи з дітьми, що мають значну інтелектуальну та сенсомоторну недостатність / І.В.Гладченко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова: Збірник наукових праць. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Вип.1. – С. 31-34.
5. Данілавічюте Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч.-метод.посібник / Е.А. Данілавічюте, С.В.Литовченко; За заг.ред. А. А. Колупаєвої. – Київ: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Демплер Д. Переосмислюючи допоміжні послуги спеціалістів в інклюзивних класах / Д. Демплер, Т. Лорман, У. Шарма // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – 2009. - №3. – С. 9-14.
7. Диференційоване навчання в інклюзивному навчальному закладі: навч.-метод.посіб. / О. М. Таранченко, Ю. М. Найда / За заг. ред. Колупаєвої А. А. – Київ: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
8. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посібник / А. А. Колупаєва, Л. О.Савчук. – Київ: Видавнича група «Атопол», 2011. – 274 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
9. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади / А. А. Колупаєва. – Київ: Педагогічна думка, 2007. – 458 с.
10. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. – 300 с.

Додаткова:

1. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта від основ до практики: моногр. / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Київ: Атопол, 2016. – 152 с.
2. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: моногр. / А. А. Колупаєва. – Київ: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.

3. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. / За заг. ред. В. Г. Кременя. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – С. 68-77.
4. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посіб. / За заг. ред. Колупасової А.А. – Київ: АСК, 2012. – 308 с.
5. Романчук. О. Неповносправна дитина в сім'ї та в суспільстві / О.Романчук. – Львів, 2008. – 334 с.
6. Таранченко О. М. Соціокультурний контекст змін в освіті осіб з особливими потребами в Україні / О. М.Татарченко // Особлива дитини: навчання і виховання. – 2016. - №4(80). – С. 87-96.
7. Стадненко Н. М. Методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку / Н. М.Стадненко. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. – 20 с.